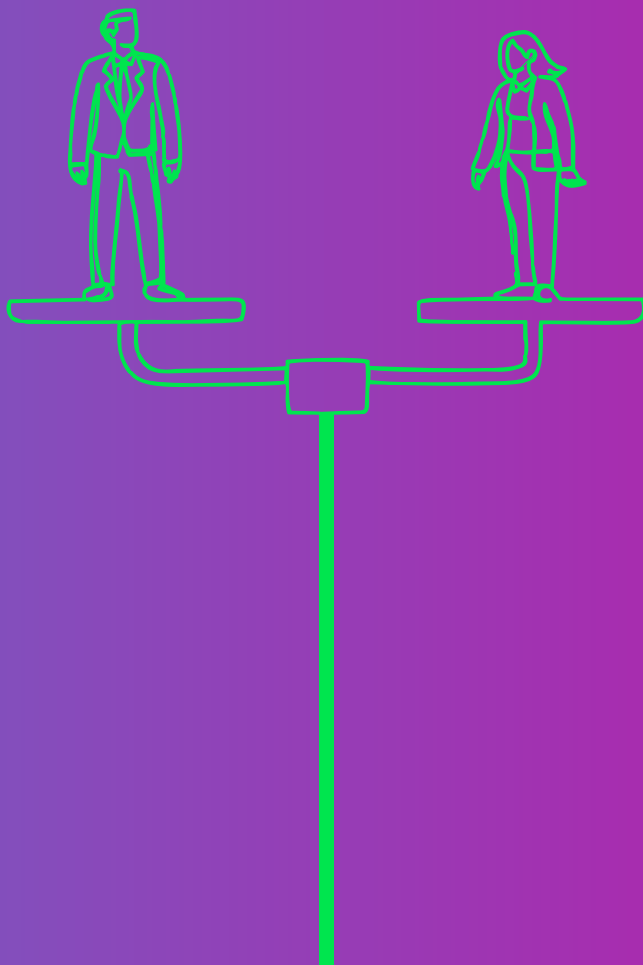

PRAVA ŽENA NA NASLEĐIVANJE

Žene i muškarci imaju jednaka nasledna prava.

U praksi, međutim, ponekad tradicija, porodični i društveni pritisak na Kosovu otežavaju prava žena na nasledstvo.

Nasledstvo i druga imovinska prava su od ključne važnosti za ekonomsku bezbednost i sigurnost žena. Pristup imovini osigurava ženama mogućnost da žive nezavisno i uživaju u individualnom prosperitetu ukoliko to žele. Zbog toga je važno da žene traže svoja prava i da podižu svest među ostalim ženama u svojim zajednicama.

ČESTO POSTAVLJANA PITANJA:

Otac mi je preminuo, a svu imovinu je ostavio mojoj braći. Da li imam pravo na nasledstvo? Šta ako me nije naveo u testamentu?

Čak i ako vas otac nije naveo u svom testamentu, vi ste nužni naslednik. Supružnik ili dete mogu biti isključeni iz nasledstva samo u izuzetnim slučajevima utvrđenim zakonom.¹ Nužni naslednici su deca, usvojenici, njihovi potomci, supružnici i roditelji preminulog lica.

Otac mi je preminuo, ali on i moja majka nisu bili u braku. Da li imam pravo na nasledstvo?

Da. Ako je očinstvo priznato ili utvrđeno odlukom suda ili nadležnog organa, imate ista nasledna prava kao i deca rođena u braku. Nužni deo sinova i ćerki treba da se poštuje čak i ako nisu navedeni u testamentu.

1. Na primer, ako ste počinili krivično delo protiv svog roditelja ili ste ga lišili osnovnih sredstava za život i u drugim slučajevima. Valjanost razloga za isključenje odnosno nedostojnost nasleđivanja mora da potvrdi sud.

Moj muž je na zakonit način usvojio moje dete, ali ima i decu iz prethodnog braka. Imaju li njegova deca veće pravo na nasledstvo od mog deteta?

Ne. Sva deca, usvojena i biološka, i njihovi potomci imaju jednaka prava na nasledstvo svojih usvojitelja. Takođe, roditelji ne mogu isključiti iz nasledstva decu iz ranijih brakova.

Ako srodnik koji je preminuo nije ostavio testament, ko bi trebalo da nasledi?

Ako lice ne sačini testament za života, nasledstvo se deli prema zakonu o nasleđivanju:

Prvi nasledni red: ostaviočevi potomci i supružnik* nasleđuju imovinu na jednake delove. Ako je neko od dece umrlo pre ostavioca, na njihovo mesto dolaze ostaviočeva unučad.

Drugi nasledni red: kada ostavilac nije imao potomke, nasledstvo se prenosi na supružnika* i ostaviočeve roditelje, odnosno samo na roditelje ako supružnik nije u životu. Ostaviočev supružnik nasleđuje jednu polovinu imovine, a roditelji drugu polovinu na jednake delove.

Treći nasledni red: kada ostaviočevi roditelji i braća i sestre nisu u životu, tada cela zaostavština pripada samo supružniku koji nasleđuje celokupnu imovinu.

Ako ostavilac nema potomke, supružnika ili roditelje, imovinu će naslediti njegova braća i sestre. Ako nema braće i sestara, onda nasleđuju ostaviočevi dedovi i babe. Ukoliko ostavilac nije imao naslednike, naslednik je opština.

***Nevenčani partneri** imaju ista nasledna prava kao i supružnici u slučajevima predviđenim zakonom. Molimo vas pogledajte pitanje u nastavku o nevenčanim parovima.

Nasledila sam kuću od srodnika. Ima li moj muž ikakva imovinska prava nad njom?

Ne. Imovina stečena nasleđivanjem je posebna imovina i pripada isključivo vama. Takođe, vaša imovina kupljena ili stečena drugim transakcijama pre braka je vaša **posebna imovina**.

Moj muž je umro. Šta se dešava sa našom zajedničkom imovinom? Mogu li je moja deca potraživati?

Imate pravo da tražite svoj deo na osnovu prava na **zajedničku imovinu** stečenu radom vašeg supruga i/ili vas tokom vašeg braka. Deo koji je pripadao vašem mužu biće prenet na vašu decu. Imate pravo da boravite u ovoj imovini dok ste živi ili dok se ponovo ne venčate. Ako se imovina proda, deca su dužna da majci obezbede smeštaj.

Šta ako sam bila trudna kad mi je muž umro? Da li moje dete ima pravo da nasledi njegovu imovinu, čak i ako beba još nije rođena?

U načelu, da. Ako je dete začeto pre smrti ostavioca, a rođeno je živo u roku od 300 dana nakon smrti ostavioca, ono ima pravo na nasledstvo.

Moj muž je podneo zahtev za razvod neposredno pre nego što je umro. Imam li pravo da nasledim njegovu imovinu?

Ne. Osoba više nema pravo nasleđivanja od supružnika nakon razvoda ili poništenja braka. Ako je vaš suprug podneo zahtev za razvod braka, a nakon njegove smrti brak je prestao pravosnažnom odlukom, više nemate pravo na nasleđivanje. Međutim, to ne utiče na vaše pravo na zajedničku imovinu stečenu tokom braka, koja još uvek pripada vama.

Bila sam u vezi sa svojim partnerom, živeli smo zajedno i imamo zajedničku decu, ali se nikada nismo venčali. Imam li pravo da nasledim njegovu imovinu?

Da, imate pravo na nasleđivanje ako je:

- veza trajala najmanje pet godina, odnosno najmanje tri godine ako su iz te veze rođena deca, i;
- u trenutku smrti vašeg partnera, nijedno od vas nije bilo u zakonskom braku sa trećom osobom.

Mogu li za života preneti svoju imovinu mojoj deci?

Svaka osoba može svoju imovinu ustupiti i raspodeliti svojim živim potomcima. Ovo je praktična mogućnost za roditelje da za života svoju nepokretnu imovinu prenesu na svoje potomke, umesto putem nasleđivanja nakon svoje smrti.

Mogu li svoju imovinu, za života ili na osnovu testamenta, preneti na treća lica?

Da, možete preneti imovinu na treća lica, ali morate poštovati pravo nasleđivanja zakonskih naslednika. Prilikom poklanjanja ili kasnije, ili u testamentu, morate izjaviti da se poklon ne uračunava u nasledni deo. Za detaljnije informacije potražite pomoć od pravnog zastupnika ili besplatnu pravnu pomoć.

Njihovi kontakt podaci su navedeni u nastavku.

Ko je nadležan za rešavanje ostavinskih postupaka?

Javni beležnici i sudovi mogu sastaviti testament na osnovu zahteva zaveštaoca. U tom slučaju dužni su da zaveštaocu pročitaju pismeni testament, a zatim ga upoznaju sa pravnim posledicama testamenta. Javni beležnici i sudovi treba da obezbede institucionalnu zaštitu prava žena na nasleđivanje. Javni beležnici/sudovi su odgovorni za održavanje informativnih sastanaka kako bi se potencijalni naslednici informisali o svojim pravima i obavezama. Ako naslednik izrazi nameru da se odrekne svog prava na nasledstvo, javni beležnik ili sudski službenik mora odvojeno razgovarati sa naslednikom, bez prisustva drugih naslednika i osigurati da u potpunosti razume posledice svoje odluke. Štaviše, javni beležnik ili sudski službenici moraju snimiti dokaze i izjavu o odricanju od nasleđa kroz zapisnik i audio i video zapis. Ako javni beležnik/sudija posumnja da je žena naslednik pod pritiskom da se odrekne svog nasledstva, treba da odbije odricanje i predmet uputi tužiocu.

Šta da radim ako u nekoj javnoj službi službenik kaže da je običaj da se žene odreknu nasledstva i tako vrši pritisak na mene ili člana porodice?

Ne morate se odreći svog prava na nasledstvo. Svaki član porodice ima pravo na nasledstvo. Osoba se može odreći svojih imovinskih prava samo slobodnom voljom i ako u potpunosti razume posledice svoje odluke. Imajte na umu da ako se odreknete svojih prava na nasledstvo gubite pravo na bilo koju imovinu i bogatstvo preminulog člana porodice. Vaša deca će takođe izgubiti pravo na nasleđivanje ove imovine, osim ako izričito navedete da se odričete samo u svoje ime.

Šta da radim ako javni službenik i dalje insistira?

Ne potpisujte ništa i napustite kancelariju. Uloga javnog službenika je da vam pruži jasne i objektivne informacije o vašim pravima i pravnim posledicama vaše odluke. Ako javni službenik insistira, potražite podršku u vašoj mreži, zajednici ili udruženjima žena, besplatnu pravnu pomoć i prijavite slučaj nadležnim organima (Ministarstvo pravde, Tužilaštvo ili Ombudsman).

Šta da radim ako moji srodnici žele da se odreknem nasledstva?

- Budite glasni po tom pitanju i zatražite svoj deo nasledstva. Nemojte se odricati svojih prava, pogotovo ako ste pod pritiskom srodnika.
- U slučaju kršenja vaših prava, svoju zabrinutost uputite ženskim mrežama i udruženjima, kao i odgovornim institucijama (npr. Policija Kosova, Ombudsman).
- Insistirajte na upisu imovine stečene tokom braka na ime oba supružnika u katastar.

Dodatne informacije:

Šta članovi porodice mogu učiniti da povećaju svest o pravima na nasleđivanje?

- Vaspitavajte dečake i devojčice da su jednaki.
 - Naučite devojčice da imaju jednaka prava na nasleđivanje imovine koja pripada njihovim roditeljima.
 - Naučite dečake da njihove sestre imaju pravo da naslede imovinu svojih roditelja.
- Razgovarajte sa svojim srodnicima i komšijama; obavestite ih da žene na Kosovu imaju jednaka prava da naslede imovinu svojih roditelja.
- Obavestite članove svoje porodice da imovinu stečenu tokom braka upišu u katastar na ime oba supružnika.

Šta mogu da urade organizacije građanskog društva?

Da podižu svest u vašim zajednicama i podržavaju i osnažuju žene da se osećaju prijatno pri potraživanju svog dela nasledstva. OGD takođe mogu da upute žene na relevantne službe podrške na lokalnom nivou kada je to potrebno.

Ko me može podržati ako mi treba pravni savet, a nemam dovoljno sredstava?

Agencija za besplatnu pravnu pomoć pruža besplatnu pravnu pomoć i usluge onima koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava. Agencija ima sedam regionalnih kancelarija i nekoliko mobilnih kancelarija širom Kosova. Obratite se svojoj lokalnoj kancelariji i predočite im svoj slučaj.

Spisak kontakata

Ministarstvo pravde

Pozovite besplatni broj 080010010

Telefon: + 383 (0) 38 200 18 009

Email: zkp.md@rks-gov.net

Agencija za besplatnu pravnu pomoć

Pozovite besplatni broj 08001177

Telefon: + 383 (0) 38 200 18 936

E-mail: Info.ANJF@rks-gov.net

Institucija ombudsmana

Pozovite besplatni broj 0800 15555

Telefon: +383 (0) 44 827 844

Email: info.oik@oik-rks.org

Notarska komora Kosova

Telefon: +383 (0) 38 726 018 i +383 (0) 45 299 989

E-mail: info@noteria-ks.org

Tužilaštvo

Telefon: +383 (0) 38 200 18 710

E-mail: info.psh@rks-psh.org

Ženska mreža

Telefon: 038/245-850

Email: info@womensnetwork.org

Zakoni o nasleđivanju

- Zakon o nasleđivanju: Zakon br. 2004/26 o nasleđivanju na Kosovu dopunjen Zakonom br. 06/L-088:

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2407>.

- Zakon o vanparničnom postupku: Zakon br. 03/L-007 o vanparničnom postupku (), izmenjen i dopunjen Zakonom br. 06/L-007, član 165A: **<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2608>**.

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija na Kosovu